

Paimenuksen perusrata

Tuomariohjeet

Voimassa 29.4.2006 alkaen

Yleistä

Koira ei voi suorittaa perusrataa omalla tilallaan ja/tai eläimillä joiden parissa koira työskentelee. Tuomari ei voi myöskään arvostella omistamansa tai oman tilan käytössä olevan koiran tai sen ensimmäisen polven jälkeläisen perusrataa.

Tuomareiden on pidettävä mielessä perusradan merkitys koira arvioidessaan. Hyväksytysti perusradan suorittanut koira on paimennusominaisuuksiltaan jalostuskelpoinen yksilö (pisteitä vähintään 50, ei nollia). Tuomari pitää koira ominaisuuksiltaan ja taipumuksiltaan työkäyttöön soveltuvana yksilönä.

Paimennettävien eläinten laatu tulee huomioida arvostelussa. Jos paimennettavat eläimet ovat liian helppoja, on ne vaihdettava toisiin (seuraavat ihmistä ilman koira ja/tai menevät häkkiin ilman koira). Jos kokeneenkin koiran on hankala hallita eläimiä (esim. tilan oman koiran), tulee tämä myös huomioida arvostelussa. Koira ei kuitenkaan saa siitä huolimatta käyttäytyä kohtuuttoman huonosti ja eläinten on pysyttävä radalla.

Ohjaajan kokemus tai kokemattomuus tulee huomioida arvostelussa, hyvää koira väheksymättä ja huonon arvoa lisäämättä. Koiran syntyperä tai omistaja ei saa vaikuttaa arvosteluun. Perusrata voidaan suorittaa joko 5 - 10 lampaalla tai 3 - 10 naudalla. Eläinten on oltava ennestään paimenkoiraan tottuneita, mutta ei sellaisia harjoittelueläimiä, jotka ovat kiertäneet rataa useasti. Tarkoitukseen sopivia eivät ole esimerkiksi kurssilla käytettävät lampaat tai naudat, jotka ovat olleet koko päivän eri koirien harjoituseläiminä.

Tuomareiden tulee täyttää arvostelukaavake huolella ja kaikki koiran tiedot pitää merkitä kaavakkeeseen. Puutteellisesti täytetty kaavake voi johtaa perusratasuorituksen hylkäykseen. Tästä tuomareiden on informoitava omistajaa.

Omistajalla on oltava koiran rekisteripaperit mukana. Jos koiran polveutumisessa on epäselvyyttä, omistajan on toimitettava tarvittavat paperit (hyväksyty perusrata, polveutumispaperit ja terveyteen liittyvät paperit) jalostustoimikunnalle erillisen anomuksen kera, mikäli omistaja haluaa koiransa jalostusluokkaan. Koiran ohjaaja saa perusratakaavakkeesta toisen kappaleen itselleen ja

toinen lähetetään koirarekisterin pitäjälle (Huom: vaikka rata ei menisi läpi). Kelpoilla ja bordercollieilla on omat rekisterinpitäjänsä.

Rata ja sen arviointi suoritetaan aina loppuun asti, vaikka jostain osa-alueesta tulisikin nolla, jos koira vain on ohjaajan hallittavissa. Tuomarit voivat harkita sallivatko koirien ottaa tuntumaa perusradalla käytettäviin lampaisiin/ nautoihin ennen varsinaisen arvostelun alkamista. Suorituksen päätyttyä toivotaan tuomareiden tarvittaessa antavan koulutusneuvoja koiran ohjaajalle. Jos ohjaaja sitä haluaa, voi tuomari neuvoa ohjaajaa ennen yksittäistä osasuoritusta (tällöin koiran pitää olla kuitenkin ohjaajan hallittavissa ilman, että sitä välillä kytketään).

Perusrataa saa yrittää saman päivän aikana korkeintaan 2 kertaa. Jos koira läpäisee perusradan hyväksytyin pistein, mutta siinä on jotain muuta olennaista vikaa, mikä vaikuttaa sen jalostuskäyttöön, tulee tuomarin kirjata nämä ominaisuudet arvostelukaavakkeeseen. Tällaisia puutteita ovat esimerkiksi epämuodostumat, kives- tai purentaviat, luonnevika jne. Koira ei saa käyttäytyä kohtuuttoman huonosti missään vaiheessa. Tuomarien on käytettävä harkintaansa puremisen ollessa kyseessä.

ARVOSTELUPERUSTEITA

Ihannesuoritus tummennettu, 5 pist. = erittäin hyvä, 0 pist. = suoritus hylätty

A. Lauman haku:

Hakumatka 85 m (riittää, että matka mitataan askelin)

Eläimiä pitää tolpalla kokenut apukoira ja ohjaaja

1. kaaren laajuus

a) suora: koira etenee suoraan kohti eläimiä joko lähes loppuun asti tai aivan loppuun asti.

b) ihanne: koira tekee riittävän laajan kaaren vasemmalle tai oikealle, päätyen riittävän kauas eläinten taakse säikyttämättä niitä.

c) liian laaja: hakukaari suuntautuu kauas sivuun ja koira menettää sen vuoksi tuntuman eläimiin.

d) hylätty: jos koira ei pyri lauman taakse vaan vie eläimiä pois päin tai käyttää hakuun kohtuuttoman paljon aikaa esim. kaaren laajuuden, jumivuuden tai muun määrittelemättömän syyn vuoksi.

2. Noston suunta: Suunnan ollessa oikea eläimet kääntyvät / lähtevät kohti ohjaajaa.

3. Ihannelähestymisessä eläimet lähtevät liikkeelle rauhallisesti. Pisteitä vähennetään, jos koiralla on taipumus jumitua samoin kuin liiallisesta vauhdista. Jos koira ei kohtuullisen ajan kuluessa saa eläimiä liikkeelle haluttuun suuntaan jumivuuden, voimattomuuden tai jonkin muun syyn vuoksi on suoritus hylättävä. Koiran on tarvittaessa pystyttävä käyttämään hampaitaan (kohtuullisuuden rajoissa), jos eläimet eivät muuten tottele koiraa.

4. Kuljetus ohjaajalle kohdassa koiralla on oltava selvä pyrkimys tuoda eläimet ohjaajan luokse suoraviivaisesti siinä onnistuen. Eläinten haluttomuudesta liikkua ja pysähtelemisestä sekä liiallisesta vauhdista ja ylimääräisistä mutkista vähennetään pisteitä. Suoritus hylätään, jos koira ei saa tuotua eläimiä ohjaajalle.

B. Lauman hallinta:

kuljetusmatka yhteenlaskettuna 300 m, matkalla kaksi porttia (porttien väli 4 m). Tämän jälkeen ns. "vapaa kuljetus" osuus, minkä aikana koiralle ei saa antaa suunta tai maahan käskyjä (kuljetuksen pituus on max. 100 m). Suoritus hylätään, jos osa laumaa tai koko lauma katoaa tai koiran käytös on hallitsematonta.

1. Kokoamis- ja koossapitokyky on erinomainen, jos koira huomioi ilman erillistä käskyä laumasta pois pyrkivät eläimet. Kuljetusosuuden päätyttyä pyytää tuomari ohjaajaa kävelemään mutkitellen siksakkia lauman edellä niin, ettei ohjaaja saa antaa koiralle käskyjä. Suoritus, jossa koira itse toiminnallaan hajottaa lauman ja/tai juoksentelee eläinten välissä, tulee ehdottomasti hylätä.

2. Tasapaino on erinomainen, kun koira pyrkii, stressaamatta eläimiä liikaa, huomioimaan vetopisteet ja lauman liikkeitä niin, että lauma pysyy koossa ja liikkuu haluttuun suuntaan hallitusti. Koira pystyy myös tarvittaessa pysäyttämään eläimet, jos ne poikkeavat reitiltä.

3. Etäisyys laumaan on sopiva kun eläimet liikkuvat kokoajan, eivät pysähtele eivätkä ryntäile ja kuljetus edistyy jouhevasti. Toivotussa suorituksessa koira ei myöskään painosta laumaa liikaa siten, että koiran täytyisi mennä vähän väliä pysäyttämään eläimiä.

4. Lampaan kiinniotossa on koiran pyrittävä auttamaan ohjaajaa pysyttelemällä lauman vastakkaisella puolella, kun ohjaajaa suorittaa kiinnioton. Jos lampaat ovat vaikeita, on tärkeintä seurata koiran työskentelyä kyseisessä tilanteessa eikä niinkään sitä saako ohjaaja lampaan kiinni. Naudoilla vastaavaa kiinniotta ei suoriteta. Nautalauma pysäytetään ohjaajan luo aloilleen. Ajatus on, että näin ohjaaja pystyy esim. lukemaan naudankorvanumeron. Suoritus hylätään, jos koira ei saa pidettyä laumaa hallinnassaan. Varsinaista kiinniottopyrkimystä ei tarvitse merkata, lampaiden pysyttävä kohtuullisella alueella kiinniotta suoritettaessa. Tuomarin on harkittava kohtuullisen alueen rajat.

C. Häkitys

Koiran tulee työskennellä ohjaajan neuvojen mukaisesti siten, että se saa painostettua eläimet häkkiin. Ohjaaja ei saa koskea koiraan tai eläimiin. Tavoiteltava suoritus on sellainen, että eläimet menevät koiran hyvän työskentelyn ansiosta suhteellisen nopeasti häkkiin. Koiran on ohjaajalta luvan saatuaan mentävä häkin portista sisään ja pysähdyttävä käskystä portin sisäpuolelle (tämän jälkeen portti suljetaan). Koiran tulee painostaa eläimet häkin perälle, jos ne jäävät häkin suuaukkoon. Tuomarin luvan jälkeen antaa ohjaaja koiralle käskyn kiertää häkin sisällä lampaiden taakse. Koiran on pysähdyttävä sinne ja sen pitää ohjaajan käskystä painostaa eläimet suljettuna olevan portin luokse ja edelleen tuomarin annettua luvan ulos häkistä.

Käytettäessä nautoja ei koira laiteta sisälle häkkiin vaan koira lähetetään ulkokautta painostamaan eläimet ulos häkistä, kun portti on auki. Ohjaaja ei saa auttaa koira eläinten ulosottamisessa eikä sisään ajamisessa muutoin kuin käskyin ja kannustuksin. Kaikki koirassa näkyvä epävarmuus ja rauhattomuus johtaa pistevähennyksiin. Jos koira on selvästi hermostunut tai kyvytön toimimaan häkissä tai stressaa eläimiä tarpeettomasti, suoritus hylätään. Hyväksytyssä suorituksessa eläimet on saatava häkkiin kohtuullisen ajan kuluessa.

Nautahäkin on oltava alaosastaan niin avoin, että koiralla on mahdollisuus tarvittaessa päästä häkkiin ja sieltä pois. Nautahäkin sivun pituus on 3,5–4 m. Häkki on neliön muotoinen ja tukevasta puusta tai metallista valmistettu. Yksi neliön sivu toimii porttina. Lammashäkin on oltava niin tiivis, etteivät lampaat tai koira pääse sieltä ulos. Elementtien pituus on 2 m ja ne asetellaan ympyrän muotoon siten, että 5 kpl muodostaa ympyrän, 2 kpl muodostaa ympyrästä kujan ja 1 kpl toimii porttina. Porttiin ei laiteta narua sillä ohjaaja pitää portista kiinni häkityksen loppuun saakka.

D. Poispäin ajo

Kuljettava matka on vähintään 10 m. Koiran on selvästi osoitettava kykenevänsä viemään eläimet (naudat/ lampaat) pois ohjaajan luota, ja jatkettava siirtämistä ilman ohjaajan apua. Ohjaaja saa kävellä taustatukena, mutta ei saa itse painostaa eläimiä. Suoritus on hylätty, jos koira ei saa eläimiä lainkaan irti ohjaajasta tai hakee eläimet, niiden irrottua, välittömästi takaisin. Tuomarin luvalla koiran annetaan lopettaa poispäinajo-osuus ja se saa hakea eläimet takaisin. Tuomarien on harkittava poispäin ajon suunta huolella (ei karjasuojaa kohti!) sekä suorituksen lopettamisajankohta, jottei tehtävä mene kohtuuttoman vaikeaksi.

E. Työskentelyvauhti eri osa-alueissa

Työn pitää olla sujuvaa eikä eläimiä saa stressata kohtuuttomasti.

F. Yhteistyökyky

Koira on liian herkkä, jos sen toimintakyky heikkenee olennaisesti ohjaajan käskyjen tai muun syyin vuoksi tai se ei kestä tilanteen tuomaa painetta vaan lopettaa työskentelyn. Jos näin tapahtuu, suoritus hylätään. Jos koira on täysin hallitsemattomissa, voidaan suoritus keskeyttää/hylätä. Yhteistyökyky on erinomainen, jos koira noudattaa ohjaajan toiveita ja säilyttää käskyistä huolimatta varman ja innokkaan työskentelytavan suhteessa eläimiin.

G. Viettivoimaisuus

1. Työskentelyhalukkuus. Koiran pitää joka vaiheessa osoittaa halua ja intoa tehdä töitä. Jos koira vaikuttaa välinpitämättömältä, välttelevältä tai muuten vaan syystä riippumatta haluttomalta tekemään töitä, tulee suoritus hylätä.

2. Intensiivisyys. Koiran pitää osoittaa keskittymistä työhön mieluiten koko kehollaan ja katsoa eläinten liikkeitä. Kovin löysiä koiria eli sellaisia, jotka eivät osoita mitään intensiivisyyttä (katse/kehon kieli) ja epävarmoja koiria ei tulisi suosia koiria jalostukseen valittaessa. Liiallisesta

intensiivisyydestä eli taipumuksesta jumittua tulee vähentää pisteitä. Tavoiteltavan tyyppinen koira on sellainen, joka osaa käyttää painostuskeinona silmäänsä, mutta ei jumiudu sen vuoksi.

3. Oma-aloitteisuus/itsevarmuus. Tavoiteltavassa suorituksessa koira osoittaa joka tilanteessa olevansa valmis tekemään vaaditun työn loppuun saakka ilman epäröintiä. Se on myös valmis menestyksellisesti vastustamaan eläimiä, jos ne yrittävät karata tai eivät halua mennä koiran haluamaan suuntaan. Koira, joka saa 5 pistettä tästä kohdasta on oltava kuitenkin ohjaajansa hallittavissa itsevarmuudestaan huolimatta.

4. Ennakointi. Tavoitesuorituksessa koirasta näkee miten se pyrkii vetopisteiden kohdalla estämään eläimiä, mutta ei kuitenkaan estä eläimiä liikkumasta ohjaajan haluamaan suuntaan.

Lomakkeeseen kirjataan paimennettävien eläinten laatu tuomarien näkemyksen pohjalta.

Hylkäämiseen johtavia syitä

- Leikkaus haussa liian lähellä eläimiä.
- Hallitsematon käyttäytyminen.
- Koira poistuu radalta tai lopettaa työskentelyn.
- Jos jostain osa-alueesta tulee nolla tai pisteet eivät riitä.
- Puutteita luokse päästävydessä (aggressiivinen tai arka).
- Merkittävät purentaviat/kivesviat tai muu epämuodostuma.

Kokonaisvaikutelmassa on tarkoitus ilmaista minkä tyyppisestä koirasta on kyse. Onko se esimerkiksi intensiivinen mutta heikon oloinen / tehokas ja kovapäinen / hieman epävarma, mutta innokas jne.

Onko kokonaissuoritus hyväksytty vai hylätty.

Tuomarien allekirjoitukset